

Sygn. akt II Ca 662/13 *Sygn. akt II Ca 662/13*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Nowicka

Sędziowie: SO Piotr Rajczakowski

SO Alicja Chrzan

Protokolant: Bogusława Mierzwa

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. P.**

przeciwko (...) **S.A. w K.**

o zapłatę 4.900 zł

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt I C 631/12

oddala apelację.

Sygnatura akt II Ca 662/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 czerwca 2013r. Sąd Rejonowy w Kłodzku oddalił powództwo J. P. przeciwko (...) S.A. w K. o zapłatę kwoty 4.900 zł.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że na podstawie umowy darowizny z dnia 10 lutego 1999r. powód nabył od rodziców J. i C. P. nieruchomość, położoną we wsi W. działka nr (...). Wcześniej nieruchomość ta stanowiła własność J. A. (1) (od 1963 do 1990r.), J. A. (2) (od 1990r. do 1991r.), J. i C. P. (od 1991r do 1999r.).

Na nieruchomości tej znajdują się słupy energetyczne: cztery słupy drewniane poniemieckie i jeden słup betonowy, wybudowany w 1973r., przebiega linia napowietrzna elektroenergetyczna niskiego napięcia (...), zasilana ze stacji (...). Właścicielem i użytkownikiem w/w. urządzeń energetycznych jest strona pozwana, która raz na 5 lat wykonuje oględziny linii napowietrznej. Konieczność wejścia pracowników pozwanej na działkę powoda powstaje w razie awarii, zerwania przewodów, złamania się słupa. W latach 70-tych XX wieku przedsiębiorstwo przesyłowe przeprowadziło modernizację linii.

Na podstawie zarządzenia nr (...) Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe (...), w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w P.. Przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w P..

Z dniem 20 lipca 1993r. nastąpiło przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego (...) w spółkę prawa handlowego Zakład (...) S.A., która wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa państwowego.

W dniu 30 kwietnia 2004r. doszło do połączenia Zakładu (...) S.A. z Zakładem (...) S.A., który następnie zmienił nazwę na (...) S.A. (do 30 grudnia 2008r.), (...) S.A. (do 31 sierpnia 2011r.) i (...) S.A., i jako spółka przejmująca, wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy oddalił powództwo o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości powoda uznając za słuszny zarzut pozwanej nabycia przez nią służebności przesyłu przez zasiedzenie. W uzasadnieniu wskazał, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności, odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Zgodnie natomiast z art. 292 kc, do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie w związku z czym muszą być spełnione przesłanki określone w art. 172 kc. W oparciu o ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że wykonując zależne posiadanie przedmiotowej nieruchomości, w zakresie służebności, pozwana (i jej poprzednicy) działali w złej wierze. Pozwana miała świadomość stanu prawnego, że nie przysługuje jej żadne prawo do tej nieruchomości, w tym, w zakresie nieodpłatnej służebności gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Nie można przy tym uznać, że nabycie przez poprzednika prawnego powoda własności nieruchomości, zabudowanej widocznymi urządzeniami przesyłowymi, było „dorozumianym“ wyrażeniem oświadczenia woli o ustanowieniu bezpłatnej służebności gruntowej (przesyłu) na rzecz zakładu energetycznego. Istotnym jest ponadto, że dla ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości, niezbędne jest oświadczenie właściciela, który prawo ustanawia, złożone w formie aktu notarialnego (art. 245 § 2 kc), co wyklucza istnienie dobrej wiary uczestnika w okolicznościach niniejszej sprawy. Mając na uwadze, że ostatni słup betonowy posadowiono na działce powoda w 1973r., po przeprowadzeniu modernizacji linii, okres zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, upłynął 31 grudnia 2003r. Posiadanie, prowadzące do nabycia służebności gruntowej, w drodze zasiedzenia, nie musi być przy tym wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb. Nieruchomość powoda obciąża więc służebność, polegająca na prawie korzystania z niej przez stronę pozwaną w zakresie niezbędnym do utrzymania, eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń i instalacji elektroenergetycznych, stanowiących własność pozwanej, posadowionych na działce nr (...) w W., składających się z linii niskiego napięcia, czterech słupów drewnianych i jednego słupa betonowego, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej, w celu wykonania czynności, objętych zakresem służebności (art. 305¹k.c.).

Wobec ustalenia, że pozwana ma tytuł prawny do nieodpłatnego korzystania z nieruchomości powoda Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego, a to art. 230 kpc poprzez niezastosowanie, gdy strona pozwana poprzez przemilczenie przyznała, że wskutek powodzi w roku 1997 linia energetyczna znajdująca się na nieruchomości powoda została przesunięta podczas jej późniejszej odbudowy, a postawione na nowo słupy posadowione zostały w innej lokalizacji, gdyż uprzednie miejsce wymyte zostało przez wodę, czego strona pozwana przez cały okres postępowania nie negowała, nigdy też nie podniosła, aby odbudowana linia została postawiona w tym samym miejscu co poprzednio,
2. naruszenie prawa procesowego, a to art., 228 kpc poprzez jego niezastosowanie, gdy w efekcie powodzi z roku 1997r. przesunięciu uległa linia brzegowa rzeki, miejsca gdzie dotychczas stały słupy obecnie znajdują się w korycie, skoro tak to odbudowana linia energetyczna nie mogła zostać posadowiona w tym samym miejscu skoro wszystkie słupy znajdują się obecnie na działce powoda, a nie w wodzie,

3. naruszenie prawa procesowego, a to art. 278 kpc poprzez jego niezastosowanie i oddalenie jego wniosku z dnia 6 czerwca 2013r. o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego geodety na tezy w nim określone, gdy nie posiada on wiedzy specjalistycznej, a o nieprawidłowościach w treści mapy sytuacyjnej na podstawie której wydano opinie w sprawie powziął wiedzę dopiero podczas wyliczeń prowadzonych przez kartografa na użytek własnej wyceny wartości działki, co akcentował na rozprawie z dnia 6 czerwca 2013r.

4. naruszenie prawa procesowego, a to art. 244 kpc poprzez czynienie ustaleń o lokalizacji sieci elektrycznej w oparciu o mapę sytuacyjną z naniesioną lokalizacją sieci elektrycznej przed datą 1997r., tj. przed powodzią. Podniósł, że o nieaktualności treści wskazanego dokumentu powziął wiedzę w trakcie prowadzonego postępowania, bezpośrednio przed datą wyrokowania, co też akcentował na rozprawie z dnia 6 czerwca 2013r., a co nie znalazło jednak śladowego wręcz zapisu w treści przebiegu rozprawy w protokole.

Powyższe uchybienia zdaniem powoda skutkowały:

1. nierozpoznanie istoty sprawy z uwagi na nieodniesienie się przez Sąd do podnoszonego zarzutu o zmianie lokalizacji sieci elektrycznej i przyjęcie, iż ustanowiona w dniu 31 grudnia 2003r. służebność przesyłu umożliwia stronie pozwanej dowolną zmianę lokalizacji słupów bez uzyskania w tej materii zgody właściciela gruntu, czy wymaganego prawem budowlanym pozwolenia

2. naruszeniem prawa materialnego, a to art. 292 kc poprzez jego zastosowanie, gdy odbudowana po powodzi w 1997r. linia zasilająca została posadowiona w innej lokalizacji, niż dotychczas istniejąca ergo ustanowiona służebność przesyłu nie obejmuje obecnej linii, a jedynie tą którą zostałaby odbudowana w tym samym miejscu co istniejąca przed powodzią, co jednak nigdy nie nastąpiło,

3. naruszeniem prawa procesowego, a to art. 98 kpc poprzez obciążanie go kosztami sporządzonej opinii przez biegłego, gdy w sprawie Sąd nie dokonał jakichkolwiek ustaleń w oparciu o wskazaną opinię, powołany dowód nie został wykorzystany, gdyż rozstrzygnięcie w sprawie oparte zostało na twierdzeniach samych stron. Niejasnym więc jest jakiemu celowi służyło przeprowadzenie czasochłonnego wskazanego dowodu, gdy nie został on następnie powołany w uzasadnieniu wyroku na okoliczności, których strony same nie podały uprzednio w trakcie prowadzonego postępowania,

4. naruszeniem prawa procesowego, a to art. 93 ust 1 ustawy o kosztach sądowych i przyznaniem biegłemu żądanego przez niego wynagrodzenia, gdy biegły nie wskazał w opinii nieprawidłowości w treści mapy sytuacyjnej na podstawie, której opiniował następnie w sprawie. Biegły miał mieć przy tym stosowne kwalifikacje, a skoro tak to winien dostrzec w czasie oględzin posesji, iż obecny przebieg linii energetycznej nie jest tożsamy w dokumencie jakim była mapa. Opiniowanie przez biegłego nie ma więc przymiotu rzetelnego.

Wskazując na powyższe, powód wniósł uchylenie zaskarżonego wyroku celem ponownego rozpoznania sprawy. Ponadto z uwagi na brak jakiegokolwiek odniesienia się przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku do okoliczności powodzi z roku 1997r. i jej wpływu na jego nieruchomości, powód wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentacji zdjęciowej jego działki z okresu powodzi.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego uzasadnionych zebraniem w sprawie materiałem dowodowym i zważył co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu a jej zarzuty i wnioski nie zdołały podważyć słuszności zaskarżonego wyroku.

Sąd Rejonowy nie dopuścił się obrazy przepisów prawa procesowego wskazanych w apelacji, a to art. 230 kpc, art. 228 kpc, art. 278 kpc poprzez ich niezastosowanie w sprawie oraz art. 244 kpc przez czynienie ustaleń faktycznych o lokalizacji sieci elektrycznej w oparciu o mapę sytuacyjną z naniesioną lokalizacją sieci elektrycznej przed 1997r., a co za tym idzie, wbrew zarzutom skarżącego rozpoznał istotę sprawy w ramach zgłoszonego w pozwie żądania.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego, co do bezzasadności powództwa, bowiem stronie pozwanej w okresie za który powód domaga się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości (od 1 stycznia do 27 kwietnia 2012r.) przysługiwało prawo na teźże nieruchomości w postaci służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, którą pozwana nabyła w drodze zasiedzenia (art. 292 kc w zw. z art. 172 kc).

Sąd Rejonowy nie naruszył przepisu art. 230 kpc, ponieważ zastosowanie tego przepisu wchodzi w rachubę tylko wówczas, gdy jest to uzasadnione wynikiem całej rozprawy. Oznacza to konieczność uwzględnienia zarówno postawy procesowej strony, jak też ostatecznych wyników postępowania.

W rozpoznawanej sprawie nie sposób przyjąć, że strona pozwana w sposób milczący przyznała, że wskutek powodzi w 1997r., linia energetyczna przebiegająca na nieruchomości powoda została przesunięta podczas jej późniejszej odbudowy, bowiem powód w toku postępowania nie wykazał na ile w stosunku do okresu sprzed 1997r. uległa zmianie lokalizacja linii energetycznej i posadowienie słupów na jego działce.

Sąd Rejonowy ustalił, że na działce powoda znajduje się pięć słupów – w tym cztery drewniane (poniemieckie) i jeden betonowy wybudowany w 1973. Z treści opinii biegłego J. Ś. wynika natomiast, że w trakcie oględzin nieruchomości ustalił on przebieg napowietrznej linii niskiego napięcia, który przedstawił na załączniku mapowym (...). Według biegłego linia ta jest podwieszona na pięciu słupach jedno żerdziowych – trzech żelbetonowych i jednym drewnianym, przy czym usytuowanie tych słupów w terenie nie uległo istotnej zmianie po powodzi w 1997r. Dwa drewniane słupy zapewne zniszczone w trakcie powodzi zostały zastąpione przez słupy żelbetowe. Z mapy dołączonej przez powoda do pisma procesowego z 5 czerwca 2013r. nie wynika inna lokalizacja słupów podtrzymujących linię energetyczną niż przedstawiona przez biegłego J. Ś.. Taka sama lokalizacja słupów i przebieg linii energetycznej jest również wskazana na załączniku graficznym do wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy stanowiącym integralną część decyzji Burmistrza B. o warunkach zabudowy dla planowanej przez powoda na jego nieruchomości budowy budynku mieszkalnego z 31 maja 2012r. (k. 17-21 opinii biegłego z 11 lutego 2013r.). Decyzja o warunkach zabudowy została wydana 13 lat po powodzi i trudno przyjąć, że przy ustalaniu linii rozgraniczających teren inwestycji nie uwzględniono prawidłowego przebiegu linii energetycznej na nieruchomości. Ponadto powód nie odwoływał się od tej decyzji.

Nie doszło również do naruszenia przepisu art. 228 kpc, aczkolwiek powód nie sprecyzował w tym zarzucie czy Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę faktu powszechnie znanego, czy też faktu znanego mu z urzędu, a dotyczącego takiego przesunięcia linii brzegowej rzeki W. graniczącej z nieruchomością, że miejsca w których przed powodzią stały słupy obecnie znajdują się w korycie rzeki. Jak już wskazano wyżej nic takiego nie wynika z porównania map sytuacyjno-wysokościowych przedłożonych do sprawy przez strony i z załącznika (...) do opinii biegłego, gdyż słupy nie były usytuowane w pobliżu granicy działki z rzeką.

Także oddalenie wniosku powoda z 5 czerwca 2013r. o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego nie stanowiło naruszenia art. 278 kpc i nie miało wpływu na prawidłowość zaskarżonego wyroku z przyczyn omówionych wyżej. Okoliczność, że po powodzi zmniejszyła się powierzchnia działki powoda o 0,0111 ha i zmniejszył się jej obwód o 2,53 m nie oznacza, że nastąpiła zmiana posadowienia linii energetycznej przebiegającej nad nieruchomością powoda.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia prawa materialnego- art. 292 kc poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i nieprzyjęcie, że strona pozwana nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową o treści dopowiadającej służebności przesyłu dla urządzeń linii energetycznej posadowionych na działce powoda o innym przebiegu niż ten jaki jest aktualnie, a co za tym idzie, że ustanowiona służebność przesyłu nie obejmuje obecnej linii a jedynie tę linię, która nie została odbudowana po powodzi.

Należy w tym miejscu wskazać, że tylko istotna zmiana w lokalizacji i przebiegu linii, a tym samym zmiana treści służebności mogłaby skutkować rozpoczęciem na nowo biegu terminu jej zasiedzenia (vide: wyrok SN z dnia 19 maja 2004r., III CK 496/02, Lex nr 152776) a z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika by po 1997r.

przebieg linii niskiego napięcia został tak istotnie zmieniony w stosunku do nieruchomości powoda, że można mówić o zmianie treści służebności.

Nietrafnie zarzuca wreszcie skarżący naruszenie art. 98 kpc poprzez obciążenie go kosztami opinii biegłego w sytuacji gdy Sąd Rejonowy nie oparł swojego rozstrzygnięcia na tym dowodzie.

To powód wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność lokalizacji słupów podtrzymujących linię energetyczną, przebiegu linii nad jego nieruchomością oraz wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie i opinia biegłego J. Ś. udziela odpowiedzi na te pytania.

Natomiast wydatki na biegłego stanowiące koszty sądowe są elementem kosztów procesu, którymi co do zasady sąd obciąża stronę przegrywającą i tak też postąpił Sąd Rejonowy w tej sprawie.

Nieskuteczny jest również zarzut powoda dotyczący naruszenia art. 93 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez przyznanie biegłemu sądowemu przez niego wynagrodzenia, bowiem kwestia wysokości tego wynagrodzenia została prawomocnie przesądzona postanowieniem Sądu Okręgowego z 5 kwietnia 2013r., sygn. akt II Cz 301/13, którym oddalono zażalenie powoda na postanowienie Sądu Rejonowego o przyznaniu biegłemu wynagrodzenia za opinię.

Zatem skoro apelacja nie zdołała skutecznie podważyć trafności zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy oddalił ją z mocy art. 385 kpc.